

Javaslat a

„A LEÁNYKOLLÉGIUM TÖRTÉNETE”

nemzeti érték

települési értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

Molnár Péterné (név)

..... (aláírás)

Kunszentmiklós, 2020. év, július hó, 3 nap.

(P. H.)

I.

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve: **Molnár Péterné**

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: **Molnár Péterné**

Levelezési cím: 6090 Kunszentmiklós, Bolyó János u. 9.
Telefonszám: 76/350-434

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése:

A LEÁNYKOLLÉGIUM TÖRTÉNETE

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása *(csak egy kategória jelölhető meg)*

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☒ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: 6090 Kunszentmiklós, Bolyó János u. 9., 6090 Kunszentmiklós, Kálvin tér 12.

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik:

Települési értéktár

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása *(tetszőleges terjedelmű lehet)*:

A Kunszentmiklósi Református Egyház presbitériuma és a város előljárósága 1903-ban célul tűzte ki a gimnázium főgimnáziumi rangjának megszerzését. Ehhez a Kultuszminisztérium támogatására, valamint egy új épület építésére is szükség volt, melynek feltételei hamarosan megteremtődtek.

1915. június 18-án elhunyt dr. Baksay Sándor református püspök, aki szinte minden vagyonát a gimnáziumra hagyta. Kis Ödön püspöki titkár a Baksay-émlékünnepen az alábbiakat fogalmazta meg. „Mint ember maga volt a jóság.” Elemi csapások esetén szívhez szóló kérelemmel lépett fel a kárt szenvedett segítségére. „De nagy pap, nagy tanítómester is volt.” Prédikációi mélységes érzésnek és tiszta tudásnak kikristályosodott remekei voltak. „Mint író is hatalmas volt.” Írói értékét irodalmi körök is elismerték, írói neve fennmaradt. Műveit bármely kor magyar gyermeke olvashatja: mindig talál bennük gyönyörűséget. Baksay Sándor igazi példaképe lett az ifjúságnak.

Dr. Baksay Sándor püspök 1915. március 18-án kelt alapítólevelével együtt a fenntartó testületnek átadott 70 db. Kunszentmiklós- Dabas- Szabadszállási Takarékpénztár részvényt, amely 500 koronával számolva 35 000 koronát ért. Átadott még 50 db. Kunszentmiklósi Göztéglagyári részvényt, amely 60 koronával 3 000 koronaértéket képviselt. Összesen 38 000 koronát adományozott azzal a kikötéssel, hogy az értékpapírok jövedelmét a kunszentmiklósi gimnáziumhoz kapcsolódó konviktus megépítésére kell fordítani.

Meghagyta, hogy a konviktus felépítéséig a részvények éves jövedelmét is az alapítvány tőkéjéhez kell csatolni. Ezáltal már 45 000 koronára nőtt a tőke. Ez az összeg és a református hívek, a kunszentmiklósi és környékbeli polgárok, gazdák és földbirtokosok által a konviktus alapítására létrehozott alapítványba tett ezres nagyságrendű és kisebb adományaival, valamint a megtakarítások tőkésített összegével 85 000 koronára szaporodott az alaptőke.¹Ezt növelte tovább a Solti Református Egyház megye évi 500 koronával, a Kunszentmiklós-Dabas-Szabadszállási Takarékpénztár 120 koronával.²

1917. június 15-én az egyháztanács határozatot hozott a konviktus megépítésére: 4 tanterem, 1 tanári szoba, 1 fürdőszoba néhány káddal és tussal való építését. Legfeljebb 90 000 koronaértékig.³

1918. március 27-én a presbiteri ülésen határozták el, hogy a gimnáziumban tanuló vidéki tanulók olcsó ételmezésére szolgáló konviktust az 1918/19-es tanévben nyitják meg 50 tanuló számára. (Működtetésére 6000 korona évenkénti összeg állt rendelkezésre, valamint a kántortelek és a Káldi- telkek eladási árbevétele.)

A fenntartó testület azért határozott így, mert a felső-kiskunsági és Duna-melléki gyerekeket Kunszentmiklóson taníttató szülőknek abban a nehéz időben volt nagy szükségük a segítségére.

A konviktus latin szó. Más a jelentése a protestáns egyházi iskolában és más a katolikus iskolai nyelvben. A protestáns egyházi iskolákban régen: diákmenzát, diákétkeztetést jelentett. „Ő itt a konviktusban húst eszik és jó falatokat, otthon pedig hitvány krumplilevest esznek.” (Móricz)

A katolikus iskolai nyelvben a mai diákotthonnak, vagy más szóval az internátusnak megfelelő fogalom. A diákok itt laktak, tanultak, itt kaptak ellátást és felügyeletet.

Az intézmény vezetését nős tanárra szándékoztak bízni, aki a rendért, tisztaságért és a koszt minőségéért felelt. Reggelire 3dl. tejet vagy rántott levest, ebédre levest és hús tésztával vagy főzelékkel, vacsorára egy tál ételt szántak.

Az alapítvány jótéteményeseiként a püspök és hitvese rokonait, valamint a solti és felső-baranyai egyházmegye fenntartóit jelölték meg. Az építkezés a háború kitörése miatt elhúzódott.

A konviktus az 1918/19-es tanév elején kezdte meg működését. Az első évben 63 tanulót vettek fel.⁴ Az 1919/20-as és 1920/21-es években 70 tanulóról gondoskodtak a konviktusban. Az első évben 800 koronát és 100 koronaértékben (természetbeni járandóságot kellett fizetni, a következőben 1300 koronát és természetbeni járandóságot. Az 1920/21-es évben 4600 koronát vagy 2200 koronát és az előírt természetbeni járandóságot kellett beadni a konviktusban kosztoló tanulónak.⁵

A református hívek és kunszentmiklósi és környéki tehetős polgárok és gazdák südőt, kacsát, burgonyát, árpát, kukoricát, vaját, sonkát, tojást, babot, ebédlő asztalt, tányérokat, poharakat, pecsenyés tálakat juttattak a konviktus részére. Adtak továbbá tüzelőt, lepedőket, párnahuzatokat, takarókat, szalvétákat, törölközőket, ládákat, üvegeket, kanalakat, mákot, hagymát, lisztet, zsírt, rizst, zöldséget és pénzt adományoztak az alapítványnak, vagy engedtek a kifizetendő számla összegéből.

Az 1921/22. évben a reggeli, ebéd, vacsora ellátásért 5000 koronát kellett fizetni és vallásra való különbség nélkül felvettek minden jelentkező a tanulót a konviktusba. Ebben az évben a Kunszentmiklós-Dabas-Szabadszállási Takarékpénztár, dabasi ismeretlen, Az Endrédy

¹ I. m. 20.

² I. m. 20-21.

³ I. m. 21.

⁴ A Kunszentmiklósi Református Főgimnázium értesítője az 1918-19., 1919-20. és 1920-21. évekről
Szerkesztette: Apostol Pál igazgató, Kunszentmiklósi motorüzemű könyvnyomda és könyvkötészet, 1921. 5.

⁵ I. m. 6.

testvérek, Csupor Albertné, Krauszpé Aladár, Kunszentmiklósi Jótékony Nőegylet, V. Kovács Imre adománya és a műsoros előadás jövedelme, valamint az évzáró ünnep perselypénze 13216,50 korona került az alapítványba.⁶

Az 1922/23-as tanévben a konviktust Bodolay Jenő felügyelő tanár és Tálasy Elekné vezette. 36 tanuló és 7 tanár étkezett benne.

Az 1923/24-es tanévben 25 tanuló és 8 tanár kapott ellátást a Baksay-konviktusban, amelynek a vezetését ettől a tanévtől Antal Dénes felügyelőtanár látta el, ugyanis Bodolay Jenő Pápára távozott. A konviktushoz szilva, bab, burgonya, nyúlhús, liszt, bor adományokat juttattak el.

Az 1924/25-ös tanévben Kunszentmiklóson látogatást tett dr. Ravasz László püspök, aki a konviktusban együtt ebédelt az igazgatótanács és a tanári kar tagjaival. A felügyelőtanár Antal Dénes, gondnoknő Tálasy Elekné⁷ volt.

Az 1925/26-os tanév kiemelt eseménye az 1926. június 13-án megtartott Baksay Sándor emlékezete emlékünnepély volt.⁸

Szentistvánbaksai és szöledi Baksay Sándor a Baranya megyei Nagypeterden született 1832. augusztus 1-jén. Kunszentmiklósról 1866 júniusában jött. Meghalt 1915. június 18-án Kunszentmiklóson. A gimnáziumot intenzíve és extenzíve is fejlesztette.⁹ Nála nélkül csak négy osztálya van a gimnáziumnak. A gimnázium az édes gyermeke volt, és a halálos ágyán is gondja volt rá. A gimnáziumra hagyta hatalmas könyvtárát, képeit, kéziratait és minden művének szerzői jogát. Az ünnepség névadó ünnepély is volt. Az iskola neve Kunszentmiklósi Református Baksay Sándor Reálgimnázium lett.

Továbbra is Antal Dénes felügyelőtanár és Tálasy Elekné, vezették az intézményt, ahol 54 tanuló, 7 tanár kosztolt. Mind a tanárok, mind a tanulók létszáma évről-évre folyamatosan nőtt.

Az 1929/30. tanévben már 76 tanuló és 4 tanár vette igénybe a konviktusban való kosztolási lehetőséget.

Az 1930/31-es tanévben az új gimnáziumi épületben kezdtek tanítani. A konviktus az internátus részként működött. 1931. október 25-én dr. Ravasz László püspök szentelte fel a főépületet és a tornatermet.¹⁰ A konviktusban 60 tanuló és 2 tanár étkezett ekkor.

Az 1932/33-as tanévben étkező 60 tanuló és 2 tanár száma, a következő években 71 és 67 között volt és 3 tanár.

Az 1935/36. tanévben megszűnt, mint konviktus. Az állandósult helyszüke miatt 1935/36. tanévben a konviktus épületében megnyílt a „kisinternátus”. A két épületben már 68 fiú növendéket tudtak elhelyezni. Az internátus ügyeit Antal Dénes intézte.

Az 1937/38. tanévtől 70 és 80 tanuló lakott a fiúkollégiumban és a kisinternátusban. Napirend írta elő a napi időbeosztást.

Az 1940/41. évben a kisinternátus helyiségei: a felügyelő tanár szobája, internátusi alkalmazott szobája, lakószobák: Szász Károly-szoba, Kiss Ödön-szoba, dr. Mészöly Pál szoba (kötődtek a gimnáziumhoz), Matsuoka – szoba (Japán külügyminisztere), minden kis kamra, w. c. folyosó, fürdőszoba, disznó- és tyúkök.

Az 1942/43. tanévben 100 tanuló lakott a két internátusban.

A legnagyobb létszám, 111 kollégista az utolsó évben 1943/44-es tanévben volt.

⁶ A kunszentmiklósi Református Főgimnázium értesítője az 1921-22. iskolai évről. Közzéteszi az igazgatóság. Kunszentmiklós, 1922 Szvitek János Könyvnyomdája, Rákóczi utca 642., 7.

⁷ A Kunszentmiklósi Református Reálgimnázium értesítője az 1924/25-ik iskolai évről Közzétette Vöröss Sándor igazgató, Kunszentmiklós, 1925, Schwarcz Lipót motorüzemű könyvnyomdája és könyvkötészete, 7.

⁸ A Kunszentmiklósi Református Baksay Sándor Reálgimnázium értesítője az 1925-26-ik iskolai évről, Közzétette: Vöröss Sándor igazgató, Kunszentmiklós, 1926, Schwarcz Lipót motorüzemű könyvnyomdája és könyvkötészete 2-3.

⁹ I. m. 5.

¹⁰

1944. szeptember végén, amikor megszűnt a tanítás, őt szerencsétlen magyar fiatalembert végeztek ki az udvaron, mert katonaszökevényeknek ítélték őket.

1948 júniusában a gimnázium mellett államosították az internátust is, amely akkor már kollégium volt.

1950-ben a gimnázium új nevet kapott, Kunszentmiklósi Állami Damjanich János Általános Gimnázium lett a Baksay kollégiumot egy tanévre bezárták.

1951-ben a volt „kisintiben” létrehozták a leánydiákotthont a gimnáziumban tanuló lányok számára.

Molnár Andorné földrajz- kémia szakos középiskolai tanárt 1952. szeptember 1-jével nevezték ki a Kunszentmiklósi Állami Középiskolai Leány Diákotthon igazgatójává.

Szabóné dr. Kékesi Lenke: Molnár tanárnő

Soha nem értettem igazán
Bársony fehér bőrét, hogy
Övezheti gesztenye haj?
Szabályos hullámain mindig
Simán vonult a fény.
Hangjában a béke
Erős csendja honolt,
De égszeme szomorúságán
Nem derített a mosoly –
Hibátlan blúza előtt
Rövid, lágy ujjai közt
Megadón feküdt a kémcső,
S ha nem szerettük volna,
Úgy is szívünkbe lopta magát.
(2001)

Személye meghatározó volt a kollégiumi rend és a lányokkal való kapcsolat kialakításában.

Molnár Andorné Kiss Ilona 1924-ben a kunszentmiklósi Református Főgimnáziumban érettségizett. Ösztöndíjasként Innsbruckban és Heidelbergben tanult az ottani egyetemen. Középiskolai földrajz- kémia szakos tanári oklevelet Pécsen a Magyar Királyi „Erzsébet” Tudományegyetemen szerzett 1932. november 15-én.

1950-ben nevezték ki középiskolai tanárnak a Kunszentmiklósi Állami Általános Gimnáziumhoz és megbízták a földrajz- természettan tantárgyak szakfelügyelői teendőinek ellátásával.

1963-ban az „Oktatásügy Kiváló Dolgozója” kitüntetéssel ismerték el szakmai munkáját. A 60-as évek végén az intézmény kollégiumi minősítést kapott. 1969. szeptember 1-jén ment nyugdíjba.

A tanárra, a diákotthon igazgatójára és az itt eltöltött négy esztendejére a kunpeszéri Salga Anna, így emlékezik vissza, aki gimnáziumi évei alatt a kollégiumban találta meg szentmiklósi otthonát

Molnár tanárnő még a katedrán is igyekezett a kémiát a való világgal elegyíteni. Sohasem mulasztotta el fölhívni a figyelmünket a tisztességes, becsületes életre, a bennünket körülölelő közösség megbecsülésére, s ennek a nemzeti szintű kiteljesedésére, a hazaszeretetre. De nem csupán ilyen ihletett dolgokról esett szó, hanem az élet apróságairól is gyakorta.

Jó tanár, kiváló nevelő volt. A leánykollégium igazgatójaként féltő anyai szeretettel figyelt a ránk, a gondjaira bízott leányokra.

Céltudatos nevelőmunkájára emlékezve eszembe jut Renannak az a gondolata, amelyet ő tanított meg nekünk: „A boldogság tudománya: szeretni kötelességeinket, és abban keresni a magunk örömét.”

A számunkra kedves iskolában és kollégiumban igazgatónő nevelőtársaival együtt arra törekedett, hogy a legtöbbet adja a gyerekeknek: gyökereket és szárnyakat. A kollégiumi célkitűzések az iskola programjával összhangban segítették a tanulmányi követelmények teljesítését, a művelődést, és a változó társadalmi környezetben való eligazodást, a felelős gondolkodást. A tanulási időn kívüli szabadidős foglalkozások pedig a magyar nép és más nemzetiségek népdalkincsének megismerésére, a népművészet iránti érdeklődés fölkeltségére is lehetőséget biztosítottak.

Az általános iskolai és a gimnáziumi tanulás közötti átmenet, a szülői házból való kikerülés, a tizenévesek önállósulási törekvései körültekintő nevelőmunkát, személyre szóló bánásmódot, bátorító, ösztönző értékelést kívántak. Igazgatónőnk a gimnáziumi szaktanári munkának is részese volt. Hitte Goethe gondolatait:

„Ha az embert olyannak vesszük, mint amilyen, tulajdonképpen rosszabbá tesszük. De ha olyannak vesszük, amilyennek lennie kell, akkor azzá tesszük őt, amivé lehetne.”

Szigorú szeretettel segítette az iskola délutáni foglalkozásain, szakkörökben, énekkarban, sportkörben, színjátszásban való részvételt. A viselkedéskultúrát, az öltözködést és ízlésformálást, a kollégisták életkornak megfelelő szórakozását nagy gonddal irányította, felügyelte. Vallotta, mint Herakleitosz: "Naponta nő és tágul a világ: / Tegyétek tökéletesebbé tehát! /Mert ha jobb és tökéletesebb lett,/Benne mindenki otthont lelhet."

Tisztelettel őrzöm az igazgatónő emlékét. – ezekkel a szavakkal fejezi be Salga Anna a visszaemlékezését.– hangzott el dr. Jakab László laudációjában, amelyet elmondott Kunszentmiklóson, a gimnáziumban 2010. szeptember 11-én Molnár Andorné emléktáblájának az avatásán.

A kollégium igazgatói teendőit dr. Fodor Endréné vette át, aki 1961 évben került az intézménybe és 1995-ig látta el a feladatot. 34 éven át dolgozott a kollégiumban, 8 éven keresztül, mint nevelőtanár, 1969 évtől pedig igazgatóként az erkölcsi és szakmai elvárásoknak megfelelően becsülettel végezte munkáját. A 26 éves intervallum bővelkedett gondokban, megoldandó feladatokban, eredményekben, sikerekben is. Egyénisége, személye, munkája szintén meghatározó volt a kollégium működésében.

A tárgyi feltételek alakulása:

A 60-as évek végére egyre nagyobb igény mutatkozott a kollégiumi férőhelyek számának bővítésére. Szükségessé vált az épület bővítése, amely el is kezdődött egy új épületszárny alapjának lerakásával. Az építkezés azonban főként anyagi okok és a közigazgatási rendszer átalakítása miatt leállt. A kollégiumban növekedett a zsúfoltság. A 3 hálóteremben és a betegszobában sokszor 60 lánynál is többen helyeztek el. A bútortárat vaságyak, asztal és néhány szék jelentette. A szobákban a lányok gyújtottak be a cserépkályhákba a fűtő által odakészített tüzelővel. A kicsi és korszerűtlen fürdőszobában csak szigorú beosztással lehetett használni a meleg vizet. Télen a dermesztő hidegben a folyosókon lévő ruhásszekrényeknél öltözködtek a lányok.

A kollégiumi körülmények javulásához az 1973 tavaszán megjelent újságcikk vezetett. Az Ifjúsági Magazinban (IM) hosszú fényképekkel illusztrált írás jelent meg, amely bemutatta a kollégiumi állapotokat, megszólaltatva megyei vezetőket is. Innentől kezdve felgyorsultak az

események. Elkezdődött az új épületszárny építése és azzal párhuzamosan a régi épületszárny felújítása is (központi fűtés bevezetés, konyha-, fürdőszoba korszerűsítés).

A lányok és a nevelőtanárok az építkezésből adódó kellemetlenségeket nagy türelemmel és várakozással viselték. Az ebédet a fiúkollégiumban fogyasztották el. Kimenő alatt a nevelőtanárok és a technikai személyzet készítette az uzsonnát. A szilencium 16 órától 19 óráig a gimnáziumban volt. Vacsorára szintén a fiúkollégiumban került sor. A lányok szálláshelye a lakótelepen a Községi Tanács két 2 szobás lakásában volt. Néhány lány pedig az Általános Iskolai Diákotthonban kapott helyet.

Elkészült az új épületszárny és befejeződött a régi felújítása. Az ünnepélyes átadásra 1975 decemberében került sor. Ezt követően a kollégisták világos, tágas, korszerű épületet foglalhattak el. A háló- és tanulószobákon kívül könyvtár, klubszoba, igazgatói iroda korrepetáló helyiség állt a lányok rendelkezésére. Igazgatói- nevelőtanári irodák, ügyeletes tanári szoba szolgálta a szakmai munkát. Vasalószoba és korlátlan mennyiségű meleg vizet biztosító fürdőszobák álltak rendelkezésre. Fénykora volt ez a kollégiumi időknek.

A hivatalosan is felvehető létszám 70 főre emelkedett. (Néhány év múlva egy esetben elérte a 92 főt.)

Az igazgatón kívül 4 főhivatású nevelőtanár végezte a szakmai munkát és 7-re növekedett technikai dolgozók száma.

Tartalmi munka:

1., Tanulmányi munka

A nevelőtanárok tanteremként irányították, felügyelték és ellenőrizték ezt a területet. A csoportos, csendes tanulásnak, a szilenciumnak évtizedekig állandó rendje volt. A délutáni kimenőt (14-től 15.50-ig) 3 szilencium követte két rövid szünettel 16 órától 19-ig. A szilencium elején röviden beszámoltak a lányok az iskolában történetekről és arról, hogy ki kapott osztályzatot valamely tantárgyból. A tanulási idő utolsó 15-20 percében a nevelőtanár szűrőpróbaszerűen tartott kikérdezést. A tanulók pedig egymást kérdezték ki. A tanárok a szaktárgyuk szerint segítettek a felkészülést. Kiemelkedően sokat korrepetált matematikából Horváth Klára (1979-1996) és Kisari Ottilia ((1978-1986), aki a kollégiumi könyvtárnak is a vezetője volt. A nevelőtanárok rendszeresen tartották a kapcsolatot az osztályfőnökökkel és a szaktanárokkal. A szülőket negyed évenként írásban értesítették az iskolai osztályzatokról.

2., A kollégiumban a kulturális élet terén szép hagyományok és színes tartalmas szokások alakultak ki az évtizedek során. A tevékenység kialakítói, irányítói Wargha Lászlóné, később Kisari Ottilia és Horváth Klára nevelőtanárok voltak. Rendszeres kollégiumi rendezvények, mikulás, farsangi bál, október 6-a, költészet napja, a végzősök családi jellegű búcsúztatása színesítette a kollégiumi életet. Versbarátok köre, szavaló-és helyesírási versenyek, fotószakkör szolgálta a szabadidő hasznos eltöltését. Emlékezetes maradt a találkozás Döbrentei Kornél és Lázár Ervin írókkal. Sor került Lengyel- Magyar Barátsági Est megtartására. A kollégisták felügyelettel részt vehettek a községi rendezvényeken.

3., Fizikai munka és sport:

Ezt a területet hosszú ideig Baskiné Bíró Ágnes nevelőtanár irányította. A hálótermek takarítása, rendbetétele, az ebédlőbeli segítség nem tartozott a szívesen végzett munkák sorába.

Az 1980-as években rendszeres volt a tanítási időben végzett őszi mezőgazdasági munka, melyet a kollégium néhány alkalommal egy-egy szabad szombaton végzett munkanappal toldott meg. A kapott pénz egy részét a kollégisták sportszerekre, játékokra, színes tévére fordították, de saját zsebpénz is kikerült belőle. Ez a gyakorlat leginkább a koedukációs

évekre jellemző. a fiúk készségesen segítettek a bútorok átrendezésében, szállításában, hólapátolásban, s a tüzelő behordásában a környékbeli időseknél.

4., Sport

A sportélet felelőse szintén Baskiné Bíró Ágnes nevelőtanár volt. A kollégisták az iskolai diák sportkör aktív résztvevői voltak. Délután kevés szabadidejükben tollaslabdáztak, asztaliteniszeztek, sakkoztak. A városi sportcsarnok megnyitását követően hetenként egy-egy órára tanári felügyelettel átmehettek a megüresedő gimnázium tornatermébe. Alkalmanként kollégiumok között rendezett bajnokságokon vettek részt: a lányok kézilabdában, a fiúk labdarúgásban. Egy alkalommal Kunszentmiklóson került megrendezésre a Megyei Középiskolai Kollégiumok Kézilabda Bajnoksága. Kisebb csoportokban eljutottak a nemzetközi labdarúgó mérkőzésekre is.

Baskiné Bíró Ágnes 1971 évtől nevelőtanár a kollégiumban 2002-ig. A kollégium megszűnését követően 8 éven keresztül az iskolában dolgozott. Hozzá hasonló ideig egyetlen nevelőtanár sem dolgozott a kollégiumban.

Az 1970-es években még szombaton is volt tanítás. A tanulók havonta egyszer mehettek haza. Jutalomként vagy a fizikai munkában való segítségért lehetett még egy hazautazást kapni a hónapon belül.

A napirend:

6 óra: Ébresztő. Reggeli torna a folyosón a tanulók nagy szomorúságára

$\frac{3}{4}$ 7-től – $\frac{1}{4}$ 8-ig: Reggeli szilencium

13– 14 óra között érkeztek haza a kollégisták az iskolából, amelyet folyamatos ebédelés követett.

15.50 –ig: Ebéd után kimenő volt, melynek ideje a szobák rendjétől függött. A kimenő alatt iskolai szakkörökön is részt vehettek a kollégisták.

16-tól–19-ig: Szilencium három részletben rövid szünetekkel.

A tanulók kikérdezték egymást, a nevelőtanár alkalmanként.

19-kor: Vacsora. A tanulás folytatása. Versbarátok körén való részvétel, kézimunkázás, olvasás töltötte ki a szabadidőt.

Egyéni esti kimenő csak a tavaszi időszakban volt, maximum 8 óráig. Kivételt képezett a közös mozi látogatás, vagy tornatermi foglalkozás 1 óra hosszáig.) A szombati tanítás idején, amíg nem vált rendszeressé a minden hétvégi hazautazás szombat délután és vasárnap délelőtt is tartottak szilenciumot.

A szabad szombat bevezetését követően pénteken délután kb. öt óráig hazautaztak a tanulók. Szabad szombaton mindenki hazautazott. Visszaérkezve vasárnap délután 4 órától 8 óráig volt szilencium. A későbbiekben hétfőn reggel, de a tanítás kezdetére pontosan a gimnáziumban kellett lenniük.

A létszám az új kollégiumi szárny megépítését követően stabilizálódott. A beiskolázási körzet Bajától Budapestig tartott. A demográfiai csúcs idején Kecskemétről is sok diák érkezett, akik az első lehetőségénél vissza is mentek. A stabil létszámot évtizedeken keresztül a Kunszentmiklós környező települések és a tanyavilág biztosította.

1977. július 1-jétől a kollégium szerkezete megváltozott, a koedukált lett, amely erősítette a létszámot. Az 1980-as évektől kezdve fokozatosan szakmunkás-, majd szakközépiskolás leánytanulók, később fiúk is érkeztek a Virágh Gedeon szakközépiskolából. A 8 osztályos

gimnázium beindítása szintén jó hatással volt a tanulólétszám emelésére. Ebben az időben 10 és 22 év közötti lányok és fiúk voltak a kollégium lakói.

A kollégium létszámának csökkenése a rendszerváltást követően indult el. Rövid idő alatt jelentősen megszaporodott a középiskolák és kollégiumok száma. Az egyházi és alapítványi iskolák megjelenésével nagyobb lett a választék. Megjelent a munkanélküliség a térségben. A társadalom egyik rétege elszegényedett, és már nem engedhette meg magának, hogy a gyermekét gimnáziumba járassa. Egy másik réteg viszont sokkal jobb körülményeket mondhatott magáénak (külön szoba, TV, számítógép) és bármely neves gimnázium elérhető lett számára. Az egyre bővülő iskolabusz hálózat is jól szolgálta a környékbeli gyerekek igényét, egyszerűbbé vált a napi bejárás. Az 1990-es évek végére rohamosan csökkent a létszám. Ezzel egyidejűleg megfogalmazódott a református általános iskola létrehozásának a terve. Az elnéptelenedő kollégium épülete kiváló lehetőségnek bizonyult az iskola beindításához. Ugyanakkor az itt lakó gyerekeknek és dolgozó felnőtteknek szomorú volt naponta szembesülni a visszafordíthatatlan ténnyel, az elnéptelenedéssel.

1989-ben a gimnázium visszavette Baksay nevét.

1992. március 31-én a Kunszentmiklósi Református Egyházközség visszakapta a gimnáziumát és kollégiumát és a kollégium elnevezése internátus lett. A visszavételt követően az egyházi előjárók, a lelkészi- és világi vezetők rendszeresen látogatták az intézményt. Az internátus mindennapjai nem változtak, de nagyobb hangsúlyt kapott a karácsony, húsvét, pünköszt, áldozócsütörtök, a reformáció ünnepe, a lelki gondozás és a bibliaórák megtartása.

1993. szeptember 18-án a volt leánykollégium felvette a Vargha Tamás Református Kollégium nevet. Vargha Tamás (1890- 1968) Baksay Sándor utódként 1915 novemberétől végezte a lelképásztort teendőket kimagasló műveltséggel, humánummal, erkölcsi- és politikai példaadással a kunszentmiklósi eklézsián. Négy évtizeden át szolgált itt, élete példa volt kunszentmiklósiak és reformátusok előtt. Lelkészkedése alatt épült fel 1930-ban az új gimnázium, 1931-ben a tornaterem. Szerkesztője volt A Magyar Keresztények naptára és társszerkesztője a Mustármag lapnak. Irodalmi tevékenységét jelzi a Versek a nagy háború idejéből (édesanyjával, Vargha Gyulánéval közös), Rabaut, a puszták prédikátora (regényes elbeszélés), Bibliai kis tükör (versek) munkái.

A szülők bizalommal voltak a református internátus iránt. Természetbeni – és pénzügyi támogatással támogatták az intézmény működését.

Elkövetkezett a kollégium hanyatlása. A növekvő munkanélküliség arra készítette a szülőket, hogy a még tanuló gyermekeik bejárók legyenek a kisebb kiadás miatt. Az iskolabusz hálózat kiépítése, kiszélesítése is ezt a tendenciát erősítette. A létszám folyamatosan csökkent. A megüresedett hálók és közösségi terek negatív élményt jelentettek a még bentlakásos tanulóknak.

A gimnázium gazdasági helyzete, az épületek állapota, a normatív támogatás mértéke, a tanulólétszám függvénye arra ösztönözte a presbitériumot, hogy gondolkodjon a gimnázium jövőjéről. Lehetőséget az évszázados hagyományokra visszatekintő kollégiummá szerveződésben látta, azaz az általános iskolai oktatás beindításában. A Kunszentmiklósi Református Kollégium (gimnázium, általános iskola és internátus) 2000. október 29-én a reformáció ünnepén alakult meg. Ebben az egységben a kollégium nem diákothont jelent.

2000-ben a Fördös Lajos Általános Iskola kezdte meg működését az hajdan volt Leánykollégiumban. Első évben az új szárny emeletén, majd folyamatosan a földszinten és a régi szárnyban is. Az igazgatótanács határozatát a presbitérium jóváhagyva az internátus átmeneti szüneteltetését rendelte el. 2002-es májusi ballagási ünnepségen bensőséges, ünnepélyes ünnepségen vettek búcsút tanulók, tanárok és szülők az internátustól. 2001 évben

még 12 gimnazista és szakközépiskolás lakott az intézményben, akiknek már 2002 év szeptemberében nem itt kezdték a tanévet. 2002-ben megszűnt az internátus.

Igazgatók

Győrffi Géza	1951 - 1952
Molnár Andorné	1952 - 1969
dr. Fodor Endréné	1969 - 1995
Somogyi Lászlóné	1995 - 1999
Csáki István és Draskóczy Balázs (teljes összevonás)	1999 - 2002

Kollégiumi főállású nevelőtanárok

dr. Fodor Endréné	1961-1969
Fehér Mária	1969-1970
Taba Zsuzsanna	1970-1971
Baskiné Bíró Ágnes	1971-2002
Warga Lászlóné	1966-1970
Kisari Otília	1978-1986
Mihók József	19.. -2002
Bíró Károlyné	1976-1980
Horváth Klára	1979-1996
Borbély Ildikó	1990-1992
Somogyi Lászlóné	1993-1995
Szolnoki Attila	1994-1994
Diószegi Zsigmondné	1995
Fűrész Éva	1994-1997
Polgár Sándorné	1988-1991
Blaskó Irén	
Bíró Judit	1989-1994
Madaras László	1994-1995
Sipos József	
Lőrincz Andrásné	1980
Csordás Nagy Dezsőné	

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett *(tetszőleges terjedelmű lehet):*

A leánykollégium nagy értéke volt 1951-től 1977-ig Kunszentmiklósnak, ugyanis a környékén egyedülként volt itt leánykollégium, amely lehetővé tette, hogy a tanulni vágyó lányok a beiskolázási területről, Budapesttől Bajáig itt lakhassanak és tanulhassanak. Sok leány lakott itt abban az időben, olykor még kecskemétiak is. Általa lehetővé vált, hogy a lányok is tanulhassanak, és onnan kikerülve értelmiségi pályára is mehetek. Sokan és sokat köszönhetnek a leánykollégiumnak.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

Illyés Bálint: „Kedves kis hazánk...”

Kunszentmiklós a redemptiótól századunkig, Szegedi Nyomda

A Kunszentmiklósi Református Főgimnázium értesítője az 1917-18-ik iskolai évről. Szerkesztette: Apostol Pál igazgató-Schwarcz Lipót motorüzemű könyvnyomdája és könyvkötészete, 1918.

A Kunszentmiklósi Református Főgimnázium értesítője az 1918-19., 1919-20. és 1920-21. évekről Szerkesztette: Apostol Pál igazgató, Kunszentmiklósi motorüzemű könyvnyomda és könyvkötészet, 1921. 5.

A kunszentmiklósi Református Főgimnázium értesítője az 1921-22. iskolai évről. Közzéteszi az igazgatóság. Kunszentmiklós, 1922 Szvitek János Könyvnyomdája, Rákóczi utca 642., 7.

¹ A Kunszentmiklósi Református Reálgymnázium értesítője az 1924/25-ik iskolai évről Közzétette Vöröss Sándor igazgató, Kunszentmiklós, 1925, Schwarcz Lipót motorüzemű könyvnyomdája és könyvkötészete, 7.

¹ A Kunszentmiklósi Református Baksay Sándor Reálgymnázium értesítője az 1925-26-ik iskolai évről, Közzétette: Vöröss Sándor igazgató, Kunszentmiklós, 1926, Schwarcz Lipót motorüzemű könyvnyomdája és könyvkötészetet 2-3.

A Kunszentmiklósi Református Baksay Sándor Reálgymnázium értesítője az 1927-36-ik iskolai évről, Közzétette: Vöröss Sándor igazgató, Kunszentmiklós, 1936, Schwarcz Lipót motorüzemű könyvnyomdája és könyvkötészetet 2-3.

A Kunszentmiklósi Református Baksay Sándor Reálgymnázium értesítője az 1936-44-ik iskolai évről, Közzétette: Vöröss Sándor igazgató, Kunszentmiklós, 1944, Schwarcz Lipót motorüzemű könyvnyomdája és könyvkötészetet 2-3.

Antal Dénes. „Az internátus épületeinek és udvartérségeinek adatai.” 1940/41-es értesítő Baskiné Bíró Ágnes adatközlése

Dr. Jakab László: Molnár Andorné laudációja

Molnár Péterné: Városunk „fényességei”

Kunszentmiklósi Irodalmi olvasókönyv, Press+Print Lapkiadó és Nyomdaipari Kft, 1997.

Általános Iskola Jubileumi Évkönyve 1989-2009., Press-Print, 2009.

Derecskey Imre- Tóth Imréné: Baksay Sándor Református Gimnázium

Szabóné dr. Kékesi Lenke: „Székalja óceánja közepén Szentmiklós szigete él(t)”

Molnár Péterné: Városunk „fényességei”

Kunszentmiklósi Irodalmi olvasókönyv, Press+Print Lapkiadó és Nyomdaipari Kft, 1997.

Általános Iskola Jubileumi Évkönyve 1989-2009., Press-Print, 2009.

Derecskey Imre- Tóth Imréné: Baksay Sándor Református Gimnázium

Szabóné dr. Kékesi Lenke: „Székalja óceánja közepén Szentmiklós szigete él(t)”

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

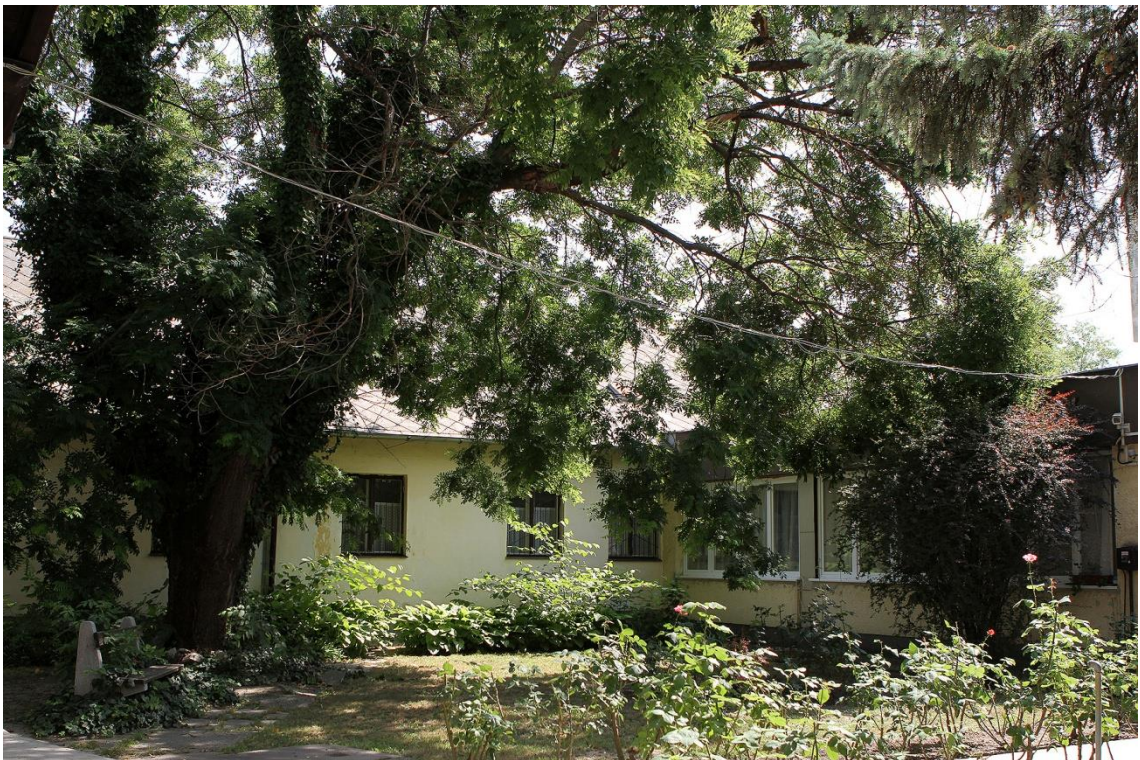
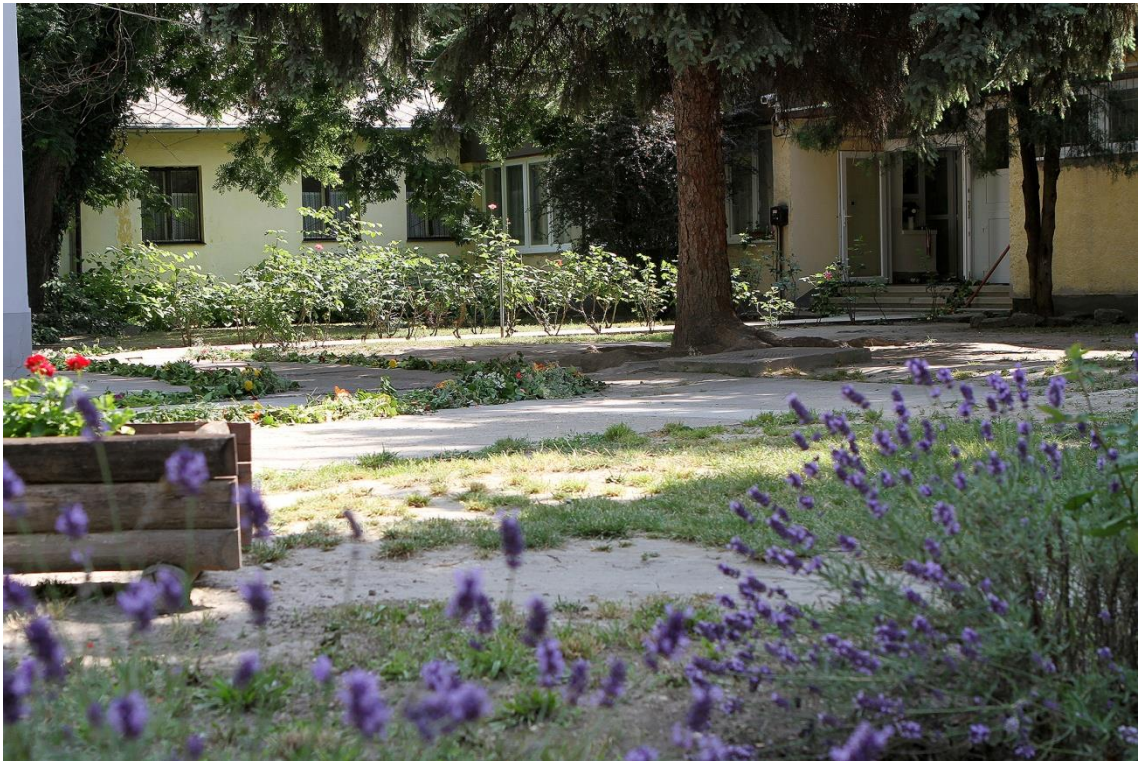
kunszent@t-online.hu

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja

Ebben az épületben működött a Leánykollégium 1951-től 1977. július 1-jéig

A mai belső udvar képei

Molnár Andorné, Kiss Ilona 1957-ben

Bács-Kiskun megye Tanácsa VB.X.Oktatási Osztálya,
Kecskemét, Jókai utca 1.

141-IV-45-1/1952.X.szám.
Előadó: Parádi Olga.

Tárgy: Molnár Andorné a kunszentmiklósi áll.középiskolai elány diákotthon igazgatói kinevezése.

Molnár Andorné kartársnak,

Kunszentmiklós.
Állami középiskolai diákotthon,
Apostol utca 2.

Kartársnőt 1952.évi szeptember hó 1-vel a kunszentmiklósi állami középiskolai leány diákotthon igazgatójává kinevezem.

Illetményének folyósítása iránt intézkedtem szeptember 1-vel.

Az 1952. VIII.hó 26-án tartandó igazgatói értekezleten /Kecskemét, Kaszap utca 6-14./ jelenjék meg.

Kecskemét, 1952. évi szeptember hó 19-én.

Andor Kőrösi
osztályvezető h.

Molnár Andorné igazgatói kinevezése

A belső udvar képe 1963. szeptemberében

Az igazgatónő a kollégiumi íróasztalánál

Az igazgatónő Réti Jolán tanuló csoportjával 1960 áprilisában

A gimnázium és a kollégium tanári kara a Bakér-parton (1957.)

Álló sor: Sipos József, ... Mózes Albert, Illyés Bálint, Kalapács Mihály, Gaudi Árpád, Toma János, Apostol Pál,

Ülő sor:..., Molnár Andorné, Tisza Gizella, Pátkay Imre, dr. Majoros József, Kosdy Gabriella, Horváth Józsefné, Heffter Béláné

Gimnáziumi tanárok, fő- és mellékállású kollégiumi nevelőtanárok

Dr. Fodor Endréné, Horváth Józsefné, Dr. Majoros József, Heffter Béláné, Tisza Gizella

Dr. Fodor Endréné

Az 1975 évben átadott új épületszárny

Horváth Klára nevelőtanár csoportja 1987-ben

Az első sor a 8 osztályos gimnázium első évfolyama Borbély Ildikó nevelőtanárral
Mögöttük Baskiné Bíró Ágnes gimnáziumi tanulócsoportha 1990-ben

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek

3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

Nyilatkozat

A javaslatához csatolt saját készítésű vagy tulajdonú fényképek, dokumentumok és filmek felhasználására vonatkozó hozzájárulásáról

Alulírott név: Molnár Péterné

Szül. hely: Tiszasüly, idő: 1942. év, 06. hó 25. nap

Lakcím: Kunszentmiklós, Bolyó János u. 9.

Szemig.szám: AJ 222467

engedélyezem, hogy ***A LEÁNYKOLLÉGIUM TÖRTÉNETE***

nemzeti értékhez mellékelte, általam készített fényképes dokumentumokat bármely értéktár bizottság korlátlanul, bármikor térítés – és díjmentesen felhasználja és nyilvánossá tegye a nemzeti értékek adminisztrációja, archiválása, dokumentálása és népszerűsítés érdekében.

Kunszentmiklós, 2020. július 2.

.....
Molnár Péterné
nyilatkozó aláírása